

ACORDURILE ANTICONCURENȚIALE ÎN SECTORUL FARMACEUTIC

Grigore CHIȚANU

CZU: 343.533.6:615

grigorechitanu@mail.ru

În conformitate cu noțiunile principale din Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012 [1], acordul este orice formă (verbală sau scrisă) de manifestare a voinței comune cu privire la comportamentul pe piață, exprimată de două sau mai multe întreprinderi independente. Acordurile anticoncurențiale, în special încheiate între concurenți, sunt recunoscute ca fiind cele mai grave încălcări anticoncurențiale, a căror daună de pe urma executării acestora o resimt sectoare întregi ale economiei naționale prin scăderea productivității per ansamblu.

Sectoarele farmaceutic și al asistenței medicale au, în general, o importanță socială și economică deosebită, iar sănătatea și accesul la medicamente inovatoare și la prețuri accesibile sunt primordiale pentru cetățeni. Prețurile mari la medicamente impun o sarcină considerabilă asupra sistemului național de sănătate, în care produsele farmaceutice reprezintă o parte substanțială a cheltuielilor. Acest sector necesită o examinare atentă, în conformitate cu legislația concurențială, iar cazurile raportate în materie de acorduri anticoncurențiale, abuz de poziție dominantă și concentrări economice oferă o serie de exemple cu privire la modul în care asigurarea respectării legislației în domeniul de concurență contribuie, în mod specific, la asigurarea accesului pacienților la medicamente inovatoare și la prețuri accesibile. În procesul de analiză a rapoartelor anuale din 2013-2019 ale Consiliului Concurenței și a deciziilor adoptate de Consiliu în perioada 2010-2019, au fost identificate trei decizii importante care au tangență cu sistemul medical din Republica Moldova.

Hotărârea nr. AA-06-09/62 din 09.06.2011. Prin această hotărâre, Consiliul Concurenței a sancționat întreprinderile „Didiadi Prim” S.R.L. și Î. M. „Iseps Farma” S.R.L. pentru înțelegerile de cartel, în cadrul licitațiilor publice pentru achiziționarea insulinei în anii 2009-2011, organizate de Agenția Medicamentului, în vederea asigurării

implementării Programului Național „Molddiab”. „Iseps Farma” S.R.L. a fost obligată prin hotărâre definitivă să achite suma de 69 000 lei, iar întreprinderea „Didiadi Prim” S.R.L. – suma de 69 325 lei.

Decizia nr. APD–18 din 21.04.2016 cu privire la refuzul neîntemeiat al furnizorilor de medicamente de a onora obligațiile contractuale privind livrarea integrală și în termen a medicamentelor către instituțiile medicale la începutul anului 2015.

Pe parcursul desfășurării investigației, Consiliul Concurenței a constatat că întreprinderile „Dita EstFarm” S.R.L., „Esculap-Farm” S.R.L., „Medeferent Grup” S.R.L., „SanFarm Prim” S.A., „Metatron” S.A. și „R&P Bolgar Farm” S.R.L. au deținut, în anul 2015, poziții dominante pe piața livrării medicamentelor (pentru anumite poziții de medicamente) contractate de instituțiile medico-sanitare publice, în urma licitației organizate de Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale la 10.09.2014. Ca urmare a investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea Legii concurenței de către întreprinderile menționate, prin refuzul neîntemeiat de a livra integral și în termen medicamente instituțiilor medico-sanitare publice conform contractelor încheiate și a aplicat întreprinderilor menționate o amendă în valoare totală de 17,4 mil. lei [2].

Decizia DA-17/18-19 din 21.03.2019. Prin aceasta Consiliul Concurenței a constatat încălcarea prevederilor art. 12 alin. (1) lit. b) din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012 de către Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate și Centrul Național de Transfuzie a Sângelui prin stabilirea de condiții discriminatorii și acordarea de privilegii pentru activitatea întreprinderilor.

Astfel, Consiliul Concurenței a recomandat Centrului pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate și Centrului Național de Transfuzie a Sângelui, în cadrul procedurilor de achiziții publice privind procurarea consumabililor și reagenților pentru analizoarele de tip închis, să țină cont de unele recomandări, astfel încât cerințele stabilite în documentația de atribuire să fie nediscriminatorii.

Ținând cont de faptul că Consiliul Concurenței a adoptat doar o decizie prin care a sancționat întreprinderile participante la un acord anticoncurențial în sectorul medical, vom face trimitere și la alte acorduri anticoncurențiale investigate în Uniunea Europeană.

Cele mai grave acorduri în medicină și care au efecte negative asupra consumatorilor sunt acordurile „pay-for-delay” (plăți în schimbul întârzierii) în sectorul farmaceutic. Prin astfel tip de acord, producătorul de produse farmaceutice originale oferă recompensă concurentului său pentru rămânerea lui în afara pieței de produse generice substituibile cu produsul original.

Prin Decizia Comisiei Europene din 19 iunie 2013 (CASE AT.39226 – LUNDBECK) s-a constatat că compania farmaceutică daneză Lundbeck și patru concurenți generici au încheiat acorduri care au afectat pacienții și sistemele de îngrijire a sănătății [3].

În esență, Lundbeck și alte patru companii farmaceutice au semnat șase acorduri în urma cărora companiile farmaceutice producătoare de medicamente generice au fost limitate în dreptul lor de a intra pe piață cu medicamentul antidepresant – Citalopram, produs și comercializat, până la expirarea valabilității brevetului, în exclusivitate, de Lundbeck. Decizia a impus Lundbeck o amendă de 93,8 mil. EUR și amenzi în valoare totală de 52,2 mil. EUR celor patru concurenți generici.

În 2013 și 2014, Comisia a amendat și alte companii pentru „pay-for-delay”, ca comercializau următoarele produse: Fentanil, un analgezic puternic utilizat în special pentru pacienții care suferă de cancer, Comisia a aplicat amenzi în valoare totală de 16,3 mil. EUR; Perindopril, medicament pentru tensiunea arterială, Comisia a aplicat amenzi în valoare totală de 427,7 mil. EUR pentru întreprinderea farmaceutică franceză Servier și cinci producători de medicamente.

În perioada 2009-2017, în cazurile investigate de către autoritățile europene de concurență în care sunt implicate produse farmaceutice, au fost impuse amenzi în valoare totală de 1,07 mld. EUR.

Asemenea acorduri anticoncurențiale au fost depistate și în Statele Unite ale Americii, în anul 2019 – trei cazuri. Conform unui studiu al Federal Trade Commission, aceste oferte anticoncurențiale costă consumatorii și contribuabilii cu 3,5 mld. de dolari costuri mai mari în fiecare an [4].

După intrarea pe piață a unui medicament generic, aceste medicamente conduc la o concurență mai puternică a prețurilor din partea medicamentelor generice. Prin urmare, intrarea pe piață a unor medi-

camente generice mai ieftine tinde să reducă vânzările de medicamente originale și prețurile medii, constituind un factor determinant esențial al reducerii costurilor pentru sistemele de sănătate și al unui acces mai mare la medicamente pentru pacienți.

Totodată, după expirarea protecției (brevetului), cunoștințele care stau la baza inovării pot fi utilizate în mod liber de alți inovatori pentru a dezvolta produse noi similare sau independente. Intrarea pe piață a produselor generice sau biosimilare mai ieftine perturbă capacitatea inovatorilor de a beneficia de venituri ridicate datorită exclusivității pe piață și, prin urmare, va încuraja societatea producătoare de medicamente originale să continue să investească în cercetare și dezvoltare pentru produsele în curs de dezvoltare în scopul de a asigura fluxuri de venituri viitoare. Prin urmare, concurența medicamentelor generice/biosimilare nu doar are ca rezultat scăderea prețurilor pentru medicamentele mai vechi, ci și funcționează ca o forță disciplinară care obligă societățile producătoare de medicamente originale să continue să inoveze.

În Republica Moldova, inovația în sectorul farmaceutic nu este avansată, precum e în Uniunea Europeană, cu toate acestea, Consiliul Concurenței trebuie să vegheze sectorul dat având în vedere importanța acestuia pentru societate și a faptului că în Uniunea Europeană au fost depistate multe acorduri anticoncurențiale care costă consumatorii și contribuabilii cu sume enorme.

Consiliul Concurenței din România, la 31 martie 2017, a publicat Raportul privind investigația utilă pentru cunoașterea sectorului farmaceutic din România care a fost declanșată la 14.03.2013. Investigația dată a scos în evidență o multitudine de probleme concurențiale din domeniul farmaceutic și soluții legale, fiind reflectate în raportul întocmit ca urmare a unei investigații care a durat 4 ani [5].

Practicarea efectuării investigațiilor utile pe cele mai importante piețe este o practică larg folosită de către autoritățile de concurență. Cu părere de rău, constatăm că Consiliul Concurenței din Republica Moldova nu are publicat niciun Raport privind cunoașterea unei piețe din sectorul medical.

Astfel, uneori efectuarea unor investigații utile de cunoașterea pieței poate avea un efect mai pozitiv asupra consumatorilor și asupra

întregului sector investigat decât stabilirea unei încălcări pe sectorul respectiv, deoarece efectuarea investigației utile cuprinde examinarea sectorului în întregime prin prisma problemelor concurențiale.

În acest sens, sperăm că odată cu adoptarea Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova privind aprobarea structurii organizatorice și efectivului-limită de personal al Consiliului Concurenței la 7 februarie 2019, Consiliul Concurenței va întreprinde mult mai multe acțiuni în vederea contracarării practicilor anticoncurențiale în sectorul medical din Republica Moldova.

Referințe:

1. Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012, publicată în *MO*, nr. 193-197 din 14.09.2012.
2. Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței în anul 2016, pp 36-38.
3. Decizia Comisiei Europene din 19.06.2013 (CASE AT.39226–LUND-BECK). [Accesat 10.08.2020] Disponibil: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39226/39226_8310_11.pdf
4. Studiu realizat de Federal Trade Commission. [Accesat 10.08.2020] Disponibil: <https://www.ftc.gov/news-events/media-resources/mergers-competition/pay-delay>
5. Raportul privind investigația utilă pentru cunoașterea sectorului farmaceutic din România, realizat de Consiliul Concurenței. [Accesat 10.08.2020] Disponibil: http://www.consiliulconcurentei.ro/wp-content/uploads/2020/01/raport_final_ptr_site_martie_2017.pdf